

2020-02-26

Filip Henriksen
Filip.henriksen@gavle.se

Länsstyrelsen som signalskyddschef för Gävle kommun

Länsstyrelsen Gävleborg har översänt en överenskommelse avseende signalskyddschefsansvar till Gävle kommun. Om Gävle kommun ingår överenskommelsen innebär det att kommunen förbinder sig att följa aktuella föreskrifter och instruktioner om signalskyddstjänsten och att se till att det finns en biträdande signalskyddschef i den egna signalskyddsorganisationen. Länsstyrelsen förbinder sig att verka som signalskyddschef för kommunen och tillhandahålla återkommande utbildningar och andra åtgärder för att upprätthålla kompetensen i kommunens signalskyddsorganisation.

Syftet med denna promemoria är att bedöma vad det konkret innebär att en statlig myndighet ska verka som chef för Gävle kommun när det kommer till signalskyddstjänst.

Under höjd beredskap ska kommunen hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen. Detta framgår av 3 kap. 5 § i lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Om Gävle kommun i en verksamhet bedriver *säkerhetskänslig verksamhet* ankommer det på verksamheten att upprätta en *säkerhetsskyddsanalys* (1 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen (SsL) och 2 kap. 1 § SsL. Utifrån analysen ska verksamhetsutövaren planera och vidta de *säkerhetsskyddsåtgärder* som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt förekomsten av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och övriga omständigheter (2 kap. 1 § 2 st. SsL). Med säkerhetsskyddsåtgärder avses exempelvis informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personsäkerhet. När det gäller informationssäkerhet ska verksamhetsutövaren förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter obehörigen röjs, ändras, görs otillgängliga eller förstörs samt förebygga skadlig inverkan i övrigt på uppgifter och informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet (2 kap. 2 § 1 st. 1-2 p SsL).

Enligt säkerhetsskyddsförordningen ska *säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter*, innan de behandlas i ett informationssystem utanför verksamhetsutövarens kontroll, försäkra sig om att säkerhetsskyddet för uppgifterna i systemet är tillräckliga. Om säkerhetsskyddsklassificerade

uppgifter ska kommuniceras till ett informationssystem utanför verksamhetsutövarens kontroll ska uppgifterna skyddas med hjälp av kryptografiska funktioner som har godkänts av Försvarmakten (3 kap. 5 § SsF). En verksamhetsutövare som ansvarar för ett informationssystem (och som ska användas i säkerhetskänslig verksamhet) är att vidta lämpliga skyddsåtgärder mot bl.a. avlyssning, obehörig åtkomst och nyttjande av informationssystemet (3 kap. 4 § SsF).

Enligt 7 kap. 4 § SsF får Försvarmakten utfärda föreskrifter avseende bland annat kryptografiska funktioner som är avsedda för säkerhetskänslig verksamhet utöver det bemyndigande som gäller för Försvarmakten enligt 33 § förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten. Med stöd av nyss nämnda förordning får Försvarmakten meddela föreskrifter till statliga myndigheter i frågor som rör signalskyddstjänst.

Med stöd av de bemyndiganden som nämns ovan har Försvarmakten utfärdat föreskrifter (FFS 2019:9 – *Försvarmaktens föreskrifter om signalskyddstjänsten*). Denna föreskrift gäller för en verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet enligt 1 kap. 1 § SsL. Förordningen innebär därför att den träffar en verksamhetsutövare oaktat vilken typ av förvaltningsmyndighet det är fråga om. Den tidigare föreskriften, FFS 2016:3, gällde enbart statliga myndigheter.¹

Om Gävle kommun tar emot en signalskyddstjänst, i egenskap av verksamhetsutövare, ska kommunen ha minst en signalskyddschef. Denne ansvarar för ledning och samordning av signalskyddstjänsten. Om det finns särskilda skäl får en signalskyddschef även vara signalskyddschef för en annan verksamhetsutövare. Det krävs då att det sluts en överenskommelse mellan två verksamhetsutövare och att denna dokumenteras. Detta framgår av 8 § FFS 2019:9.

I anledning av vad som framkommer ovan kan jag konstatera att det inte framkommer *varför* Länsstyrelsen ska vara signalskyddschef för Gävle kommun och vilka *särskilda skäl* som är för handen för att detta överhuvudtaget ska vara tillåtet enligt Försvarmaktens föreskrifter. Som jag förstår lagstiftningen på området är det inget krav att Gävle kommun ska ha en signalskyddstjänst. Är det frivilligt och då Länsstyrelsen ska fungera som signalskyddschef bör Länsstyrelsen också svara för alla kostnader som hänförs sig till tjänsten. Enligt uppgift har kommunala tjänstemän fått uppfattningen att Länsstyrelsen i princip har bestämt att Gävle kommun skall ha en signalskyddstjänst. Bland annat ska ett förvaringsskåp ha kommit till kommunen med mycket kort varsel. Det krävs också, vad jag förstår, viss fysisk säkerhet kring det skåp där utrustningen ska försvaras – något som kan kräva ombyggnationer och liknande. Det är inte reglerat i överenskommelsen vem som ska stå för sådana kostnader som är hänförliga till signalskyddstjänsten; exempelvis support och annat underhåll.

I sammanhanget vill jag också påpeka det olämpliga i att använda begreppet signalskyddschef i de sammanhang då två verksamhetsutövare är två olika

¹ FFS 2016:3 har upphört att gälla och har ersatts av FFS 2019:9

myndigheter. Det är anmärkningsvärt att en statlig myndighet ska agera som "chef" i en kommun där denne överhuvudtaget inte är anställd och där delegation enligt kommunallagen är helt utesluten. Signalskyddschefens mandat enligt nu gällande förordning är att leda och samordna arbetet. Detta kan emellertid ändras eftersom signalskyddschefens mandat och funktion inte styrs av överenskommelsen i sig, utan av Försvarmaktens föreskrifter. Den ordningen kan vara olämplig. Ur ett konstitutionellt perspektiv är det viktigt att påpeka förvaltningsmyndigheternas självständighet enligt 12 kap. 2 § regeringsformen.

Filip Henriksen
Jurist
Styrning och stöd